

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

ЗАТВЕРДЖУЮ
 Проректор з науково-методичної
 та навчальної роботи
 О.Б. Жильцов
 20/17 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО З МЕТОДИКОЮ НАВЧАННЯ

Галузь знань 0101 «Педагогічна освіта»

Напрямок підготовки 6.010102 «Початкова освіта»

Освітній рівень – перший (бакалаврський)

ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ

2016 – 2017 навчальний рік

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом. Структура типова.
 Ідентифікаційний код: _____
 Заступник директора з науково - методичної та навчальної роботи
 Начальник відділу
 моніторингу якості освіти
 Програма № 0380 /17
 (підпис) _____ (прізвище, ім'я, по батьку)
 « _____ » _____ 20 17 року

А.О.Таранник
 А.О.Таранник

Робоча програма навчальної дисципліни «Образотворче мистецтво з методикою навчання» для студентів за напрямом підготовки 6.010102 «Початкова освіта».

Розробник: Зіневич В.М., старший викладач кафедри образотворчого мистецтва Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва Інституту мистецтв

Протокол від «11» січня 2017 року № 6

Завідувач кафедри
образотворчого мистецтва

(підпис)

Ю. В. Романенкова

ЗМІСТ

I.	Пояснювальна записка	4
II.	Опис навчальної дисципліни	7
III.	Тематичний план навчальної дисципліни	8
IV.	Програма навчальної дисципліни	9
V.	Навчально-методична карта	17
VI.	Теми практичних занять	19
VII.	Самостійна робота	20
VIII.	Система поточного і підсумкового контролю знань	21
IX.	Методи навчання	23
X.	Методи контролю	24
XI.	Методичне забезпечення	24
XII.	Засоби діагностики успішності навчання	24
XIII.	Рекомендована література (Основна та додаткова)	25
XIV.	Завдання для проведення екзамену	30

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Метою курсу є підготовка майбутніх вчителів початкових класів до здійснення художньо-естетичного розвитку молодших школярів у сучасних загальноосвітніх навчальних закладах засобами образотворчого мистецтва та образотворчої діяльності.

У процесі вивчення дисципліни «Образотворче мистецтво з методикою навчання» передбачається комплексне вирішення *завдань художньо-педагогічної підготовки фахівців:*

- усвідомлення студентами сутності образотворчого мистецтва та його ролі в духовному становленні особистості;
- вивчення, аналіз та узагальнення методики викладання образотворчого мистецтва в історичній ретроспективі, ознайомлення з досвідом роботи кращих шкіл світу, формами і методами організації навчання, виховання та художньо-творчий розвиток молодших школярів засобами образотворчого мистецтва та образотворчої діяльності;
- формування і розвиток педагогічних вмінь та навичок, необхідних для ефективної організації і творчого проведення уроків образотворчого мистецтва а також різноманітних видів позакласних навчально-виховних заходів мистецтвознавчого напрямку у процесі самостійної педагогічної діяльності;
- оволодіння методикою навчання учнів початкових класів ЗНЗ основам образотворчої грамоти, специфікою розробки та виготовлення візуального ряду з послідовністю виконання учнями ПР в різних художніх техніках та матеріалах на основі знань з дидактики, вікової психології та власного досвіду роботи над живописними, графічними, скульптурними творами й виробами декоративно-прикладного мистецтва;
- опанування основних педагогічних та мистецтвознавчих понять і відповідної термінології; набуття досвіду здійснення добору творів образотворчого мистецтва для ознайомлення та проведення бесід про мистецтво з учнями молодшого шкільного віку;

- усвідомлення соціальної ролі педагога у формуванні духовної культури молодшого школяра;
- виховання у студентів активності, креативності, самостійності, формування здатності до художньо-творчої самореалізації і духовно-естетичного самовдосконалення у процесі самостійної педагогічної діяльності, поваги до професії вчителя.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- найважливіші етапи історії становлення та розвитку, основні дидактичні положення методики викладання образотворчого мистецтва у ЗНЗ;
- мету і завдання викладання образотворчого мистецтва в початкових класах сучасних загальноосвітніх навчальних закладах, відповідно до Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти;
- загально-педагогічні принципи, підходи, структуру і зміст навчальних програм для молодших школярів загальноосвітніх навчальних закладів у галузі «Мистецтво»;
- класифікацію видів мистецтва, специфіку образотворчого мистецтва як однієї з форм відображення дійсності, характерні особливості художньо-образної мови його різних видів та жанрів, розуміння зв'язків образотворчого мистецтва з іншими видами мистецтва, природним і культурним середовищем життєдіяльності людини;
- основи образотворчої грамоти та педагогічного малюнка;
- основні педагогічні та мистецтвознавчі поняття та відповідну художню термінологію; про художній образ, як основу будь-якого мистецтва та специфіку вирішення художнього образу в різних видах образотворчого мистецтва;
- форми організації навчання, методи та прийоми роботи, засоби керівництва навчально-пізнавальною діяльністю молодших школярів на уроках образотворчого мистецтва;

- типи та структуру уроків образотворчого мистецтва, види діяльності учнів початкових класів, виражальні можливості різних художніх технік та матеріалів;
- особливості календарно-тематичного планування, види, зміст та методику проведення навчально-виховної роботи з образотворчого мистецтва та образотворчої діяльності у позаурочний час.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен вміти:

- керувати художньо-творчим розвитком молодших школярів, виховувати в них ціннісно-світоглядні орієнтації у сфері мистецтва; здійснювати розвиток комплексу ключових, міжпредметних і предметних компетентностей у процесі опанування учнями початкових класів художніх цінностей і способів художньої діяльності; формувати в молодших школярів потребу в художньо-творчому самовираженні та естетичному самовдосконаленні;
- моделювати та проводити уроки різних типів і позаурочні навчально-виховні заходи, використовуючи систему міжпредметних зв'язків;
- використовувати різні форми й методи ознайомлення учнів початкових класів ЗНЗ з творами українського та світового мистецтва, художніми явищами сучасності;
- здійснювати відбір творів образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва для сприймання їх дітьми молодшого шкільного віку, вчити молодших школярів інтерпретувати, оцінювати, висловлювати особистісне ставлення до них, аргументуючи власні думки, судження, оцінки;
- аналізувати та оцінювати учнівські художні твори з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, стимулювати в них оригінальне, нестереотипне художньо-образне мислення;
- розробляти календарно-тематичні плани, конспекти уроків різних типів з урахуванням особливостей видів художньої діяльності, самостійно виготовляти навчально-методичні посібники, візуальний ряд до уроків;

- добувати, осмислювати, опрацьовувати та свідомо використовувати науково-методичну літературу та інші інформаційні джерела у процесі самостійної педагогічної діяльності;
- здійснювати аналіз типового навчального підручника (навчального посібника) з фаху й оцінювати його зміст з погляду на врахування дидактичних, естетичних та виховних вимог;
- спрямовувати навчально-педагогічну роботу на виховання в учнів початкових класів поваги до національних традицій українського народу, любові до надбань рідної культури, потреби до участі у соціокультурній діяльності, художнього оформлення шкільних і позашкільних виховних заходів, – тим самим закласти фундамент для розвитку універсальних якостей творчої особистості, готової до активної участі у громадському та культурному житті суспільства.

II. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 0101 «Педагогічна освіта»	Нормативна
Модулів – 2	Напрямок підготовки 6. 010102 «Початкова освіта»	Рік підготовки:
Змістових модулів – 3		4-й
		Семестри
		7-й; 8-й
ЗОГ – 144		Лекції
20 год.	Семінарські	
Обсяг годин на семестр	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	- год.
7-й		Практичні
8-й		22 год.
54		Самостійна робота
Тижневих годин: 2		60 год.
		Модульний контроль:
		6 год.
		Семестровий контроль:
		36 год.
		Вид контролю:
		Екзамен

III. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

III.1. 7 семестр

Образотворче мистецтво з методикою навчання. 4 курс, 7 сем.	Кількість годин						
Назви змістових модулів і тем	усього	у тому числі					
		л.	п.	с.	с.р.	м.к	сем.к
I модуль							
Змістовий модуль I. Методика як предмет вивчення. Історичний аспект становлення та розвитку методики викладання образотворчого мистецтва							
Тема 1. Мета і завдання навчальної дисципліни. Історія становлення та розвитку методики навчання образотворчому мистецтву	3	1			2		
Тема 2. Основні положення методики навчання образотворчому мистецтву у початкових класах сучасних ЗНЗ. Навчальні програми та підручники з образотворчого мистецтва	6	2	2		2		
Тема 3. Дидактичні засоби навчання на уроках образотворчого мистецтва в початковій школі	6	1	2		3		
За змістовим модулем I	16	4	4		7	1	
Змістовий модуль II. Теорія і методика навчання образотворчому мистецтву у ЗНЗ							
Тема 4. Методи навчання образотворчому мистецтву у початковій школі	11	2	2		7		
Тема 5. Форми організації навчання образотворчому мистецтву.	11	2	2		7		
Тема 6. Урок образотворчого мистецтва: типи, структура, характеристика основних етапів	14	2	4		8		
За змістовим модулем II	38	6	8		22	2	
Разом годин у 7 семестрі	54	10	12		29	3	

III.2. 8 семестр

Образотворче мистецтво з методикою навчання. 4 курс, 8 сем.	Кількість годин						
Назви змістових модулів і тем	усього	у тому числі					
		л.	п.	с.	с.р.	м.к	сем.к
II модуль							
Змістовий модуль III. Навчально-виховна робота з образотворчого мистецтва у позаурочний час							
Тема 7. Форми організації, види, зміст, та методика проведення позаурочної роботи з образотворчого мистецтва у ЗНЗ	25	4	6		15		
Тема 8. Контроль та оцінка успішності навчання учнів на уроках образотворчого мистецтва. Самоаналіз уроку образотворчого мистецтва	2	2					
Тема 9. Планування навчально-виховної роботи з образотворчого мистецтва	24	4	4		16		
За змістовим модулем III	90	10	10		31	3	36
Разом годин у 8 семестрі	90	10	10		31	3	36

IV. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

IV.1. МОДУЛЬ I.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ №1. МЕТОДИКА ЯК ПРЕДМЕТ ВИВЧЕННЯ.

ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ

МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

Тема 1. Мета і завдання навчальної дисципліни. Історія становлення та розвитку методики навчання образотворчому мистецтву (1 год.)

Вступ. Методика як предмет вивчення. Організація навчального процесу та оцінювання навчальних досягнень за вимогами кредитно-модульної системи.

Розвиток викладання образотворчого мистецтва з античних часів до поч. XIX ст.

Малювання у дореволюційній школі. Система копіювання.

Геометрична система навчання і праця О. П. Сапожнікова.

Методика навчання малюванню у другій пол. XIX ст. Методика М.Попова.

Організація конкурсних виставок малюнків. Натуральна система навчання. Праця П. П. Чистякова.

Внесок петербурзьких викладачів у становлення методики малювання.

Дослідження українських вчених у галузі навчання дітей шкільного віку образотворчій діяльності.

Рекомендована література	
Основна: [1]; [5].	Додаткова: [20]; [33].

Тема 2. Основні положення методики навчання образотворчому мистецтву у початкових класах сучасних ЗНЗ. Навчальні програми та підручники з образотворчого мистецтва (2 год.)

Державні документи, які визначають зміст роботи вчителя ОМ в ЗНЗ. Мета і завдання навчання образотворчого мистецтва в сучасній загальноосвітній школі. Головні наукові підходи: особистісно зорієнтований, компетентнісний, аксіологічний, діяльнісний, інтегративний.

Принципи навчання: наступності між початковою, основною і старшою школою; поєднання загальнолюдського, національного та етно-краєзнавчого аспектів змісту освіти; інтегративності, спрямованості на поліхудожнє виховання учнів; креативності (пріоритет творчої самореалізації); варіативності змісту, методів, технологій; діалогічності; полікультурності.

Сучасні програми та підручники з образотворчого мистецтва галузі «Мистецтво» для ЗНЗ: тематичні розділи, зміст, види діяльності школярів.

Практичне заняття №1 – 2 год.

Тема: Порівняльний аналіз змісту навчальних програм, характеристика змісту підручників та навчальних посібників з образотворчого мистецтва для ЗНЗ.

Рекомендована література	
Основна: [1]; [3]; [4].	Додаткова: [8]; [9]; [13]; [18]; [34].

Тема № 3. Дидактичні засоби навчання на уроках образотворчого мистецтва в початковій школі (1 год.)

Слово вчителя у системі дидактичних засобів навчання образотворчого мистецтва.

Навчально-методичний комплект до уроків образотворчого мистецтва.

Демонстраційний матеріал до уроків образотворчого мистецтва.

ТЗН та сучасні технології навчання образотворчого мистецтва.

Оснащення кабінету образотворчого мистецтва у школі.

Практичне заняття №2 – 2 год.

Тема: Підбір наочних матеріалів відповідно теми заняття. На основі теми вибраної з календарно-тематичного плану дібрати наочний матеріал: враховуючи вікові особливості учнів, відповідність темі, розкриттю теми для учнів.

Рекомендована література	
Основна: [1]; [2].	Додаткова: [2]; [6].

Модульний контроль №1 з тем I-го ЗМ: Створення презентації до обраної теми заняття згідно календарно-тематичного плану початкової школи. Презентація подається у роздрукованому вигляді. Модуль оцінюється у 25 балів:

5 балів – відповідність матеріалу обраній темі

5 балів – відповідність дібраного матеріалу віку учнів

5 балів – якість виконання презентації

10 балів – послідовність викладення матеріалу до дібраної теми

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ №2. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ОБРАЗОТВОРЧОМУ МИСТЕЦТВУ У ЗНЗ

Тема 4. Методи навчання образотворчому мистецтву у початковій школі (2 год.)

Поняття «метод», «методичний прийом». Методи навчання на уроках образотворчого мистецтва: класифікація, характеристика.

Провідні методи інтегративних технологій: порівняння й зіставлення, художні паралелі, аналогії, асоціації (за схожістю або за контрастом), емоційний резонанс. Провідні методи проблемно-евристичних технологій: евристична бесіда, дискусія, віртуальна екскурсія, художньо-творчі завдання. Провідні методи ігрових художньо-педагогічних технологій: КВК, вікторини, ігри-блискавки, театралізації, конкурси, завдання на перевтілення й ідентифікацію. Провідні методи інтегративних художньо-педагогічних технологій: фасилітація, метод проектів, робота в малих і великих групах, медіа діалог.

Методи стимулювання та мотивації навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст і взаємозв'язок різних груп методів на уроках образотворчого мистецтва. Вибір та поєднання різних груп методів та прийомів у вирішенні мети і завдань уроку образотворчого мистецтва.

Засоби та прийоми, що сприятимуть ефективному проведенню уроків образотворчого мистецтва.

Практичне заняття № 3 – 2 год.

Тема. Відпрацювання методики організації мистецького проекту.

Рекомендована література	
Основна: [3]; [4].	Додаткова: [9]; [21]; [34].

Тема 5. Форми організації навчання образотворчому мистецтву (2 год.)

Поняття про форми організації навчання на уроках образотворчого мистецтва. Класифікація та характеристика. Визначення позитивних рис та недоліків.

Урок як основна форма організації навчального процесу.

Вимоги до проведення уроку з образотворчого мистецтва: загальнопедагогічні, дидактичні, розвиваючі, виховні, психологічні.

Значення педагогічного малюнку у навчанні школярів.

Підготовка вчителя до проведення уроку образотворчого мистецтва.

Обладнання та методичне забезпечення кабінету образотворчого мистецтва.

Практичне заняття №4 – 2 год.

Тема: Форми організації навчання образотворчому мистецтву. Організація занять, методика використання групової (диференційовано-групової) ФОН на уроках образотворчого мистецтва.

Рекомендована література	
Основна: [5].	Додаткова: [6]; [11]; [18]; [20]; [34].

Тема 6. Урок образотворчого мистецтва: типи, структура, характеристика основних етапів (2 год.)

Провідні види діяльності учнів на уроках образотворчого мистецтва: художньо-творче самовираження; сприймання, інтерпретація та оцінювання художніх творів; пізнання явищ мистецтва; засвоєння відповідної мистецької термінології.

Взаємозв'язок різних видів образотворчої діяльності на основі спільного змісту.

Організація, зміст і характеристика основних етапів уроку образотворчого мистецтва.

Типи уроків образотворчого мистецтва. Структура та характеристика уроку формування та удосконалення художніх вмінь школярів.

Структура та характеристика комбінованого уроку ОМ.

Структура та характеристика уроку контролю (перевірки) та оцінки знань, умінь учнів. (Підсумковий урок).

Особливості інтегрованого уроку. Нестандартні уроки образотворчого мистецтва.

Основні вимоги до розробки, методика розробки та проведення основних етапів уроку ОМ. Міжпредметні зв'язки уроків образотворчого мистецтва з іншими дисциплінами. Послідовність розробки презентації для проведення уроку образотворчого мистецтва.

Практичні заняття №5 – №7 – 4 год.

Тема (1 год.): Методика розробки та проведення уроків ОМ різних типів з урахуванням особливостей їх структури.

Тема (1 год.): Уроки сприйняття. Методика ознайомлення учнів з творами просторових видів мистецтва.

Тема (2 год.): Відпрацювання методики керівництва різними видами художньо-практичної діяльності школярів. Аплікація. Відпрацювання методики керівництва різними видами художньо-практичної діяльності школярів. Малювання. Відпрацювання методики керівництва різними видами художньо-практичної діяльності школярів. Ліплення. Відпрацювання методики керівництва різними видами художньо-практичної діяльності школярів. Конструювання.

Рекомендована література	
Основна: [2]; [3]; [5].	Додаткова: [1]; [6]; [11]; [13]; [14]; [18]; [19]; [21]; [22]; [25]; [26].

Модульний контроль №2 з тем II-го ЗМ: Теорія і методика навчання ОМ у ЗНЗ. Розробити заняття до обраної самостійно теми з образотворчого

мистецтва з програми початкової школи. Дане завдання не потребує виконання візуального ряду, потрібно підготувати текстову частину. Розробка уроку має включати поезію або літературні твори (оповідання, казки). Урок подається у роздрукованому вигляді. Даний модуль оцінюється у 25 балів:

10 балів – відповідність структурі уроку

5 балів – вдало дібрані літературні твори, що допомагають розкрити тему уроку

10 балів – опис практичної частини заняття.

IV.2. МОДУЛЬ II.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ №3. НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНА РОБОТА З ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА У ПОЗАУРОЧНИЙ ЧАС

Тема 7. **Форми організації, види, зміст та методика проведення позаурочної роботи з образотворчого мистецтва у ЗНЗ (4 год.)**

Форми організації, види, зміст та методика проведення позакласних виховних заходів з мистецтва у ЗНЗ.

Орієнтовна тематика бесід. Критерії відбору творів просторового мистецтва для проведення бесід з молодшими підлітками.

Принципи розробки сценарію позакласного виховного заходу.

Самоаналіз позакласного виховного заходу.

Значення позакласної навчально-виховної роботи з образотворчого мистецтва.

Практичні заняття № 8 – № 10 – 6 год.

Тема (2 год.): Види мистецтва у змісті сучасних програм галузі «Мистецтво» для ЗНЗ.

Тема (2 год.): Активізація навчально-пізнавальної діяльності учнів засобами образотворчого мистецтва.

Тема (2 год.): Зміст, організація та методика проведення позаурочної навчально-виховної роботи з образотворчого мистецтва.

Рекомендована література	
Основна: [1]; [5].	Додаткова: [2]; [7]; [10]; [16]; [17]; [21]; [31].

Тема 8. Контроль та оцінка успішності навчання учнів на уроках образотворчого мистецтва. Самоаналіз уроку образотворчого мистецтва (2 год.)

Діагностика та оцінювання досягнень учнів з образотворчого мистецтва.

Аналіз художніх робіт учнів. Формування в учнів навичок самоаналізу.

Вимоги до оцінки результатів образотворчої діяльності школярів відповідно до вікових особливостей розвитку.

Критерії та принципи оцінки сформованості естетичних почуттів в учнів основної школи до навколишнього та творів образотворчого мистецтва.

Аналіз та самоаналіз ефективності проведеного уроку образотворчого мистецтва.

Рекомендована література	
Основна: [1]; [3]; [5].	Додаткова: [7]; [12]; [19].

Тема 9. Планування навчально-виховної роботи з образотворчого мистецтва (4 год.)

Вчитель як організатор та керівник навчально-виховного процесу у ЗНЗ.

Принципи планування роботи з образотворчої діяльності.

Планування «зони найближчого розвитку» учнів.

Особливості розробки ілюстрованого календарно-тематичного плану з образотворчого мистецтва.

Естетичне та виховне значення уроків образотворчого мистецтва.

Практичне заняття № 11 – 4 год.

Тема: Планування навчально-виховної роботи вчителя образотворчого мистецтва.

Рекомендована література	
Основна: [3]; [4].	Додаткова: [4]; [5]; [6]; [12].

Модульний контроль №3: Розробити завдання для колективної роботи одного з класів початкової школи з відпрацюванням методики керівництва різними видами художньо-практичної діяльності школярів(аплікація, малювання, ліплення , конструювання). Завдання виконується на форматі А-3 у обраній техніці або поєднанні декількох технік.

Даний модуль оцінюється у 25 балів:

10 балів – відповідність роботи віку учнів

10 балів – рівномірне розподілення роботи між виконавцями

5 балів – якість дібраних матеріалів та охайність виконання роботи.

V.1. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ «ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО З МЕТОДИКОЮ НАВЧАННЯ» 7 сем.

Разом – 54 год. З них: лекції – 10 год., практичні заняття – 12 год., самостійна роб. – 29 год., мод. контроль – 3 год.

Модулі	ЗМ №1			ЗМ №2				
Назва модуля	Методика як предмет вивчення. Історичний аспект становлення та розвитку методики викладання образотворчого мистецтва			Теорія і методика навчання образотворчому мистецтву у ЗНЗ				
Лекції	1	2	3	4	5	6		
Теми лекцій	Мета і завдання навчальної дисципліни. Історія становлення та розвитку методики навчання образотворчому мистецтву	Основні положення методики навчання образотворчому мистецтву у початкових класах сучасних ЗНЗ. Навчальні програми та підручники з образотворчого мистецтва	Дидактичні засоби навчання на уроках образотворчого мистецтва в початковій школі	Методи навчання образотворчому мистецтву у початковій школі	Форми організації навчання образотворчому мистецтву	Урок образотворчого мистецтва: типи, структура, характеристика основних етапів		
	<i>0,5 бала</i>	<i>1 бал</i>	<i>0,5 бала</i>	<i>1 бал</i>	<i>1 бал</i>	<i>1 бал</i>		
Практичні заняття		1	2	3	4	5	6	7
Теми практичних занять		Порівняльний аналіз змісту навчальних програм, характеристика змісту підручників та навчальних посібників з образотворчого мистецтва для ЗНЗ	Підбір наочних матеріалів відповідно теми заняття.	Відпрацювання методики організації мистецького проекту	Форми організації навчання образотворчому мистецтву. Організація занять, методика використання групової (диференційовано-групової) ФОН на уроках образотворчого мистецтва	Методика розробки та проведення уроків ОМ різних типів з урахуванням особливостей їх структури	Уроки сприйняття. Методика ознайомлення учнів з творами просторових видів мистецтва	Відпрацювання методики керівництва різними видами художньо-практичної діяльності школярів (Аплікація, малювання, ліплення, конструювання)
		<i>1 бал за відвідування +10 балів за роботу</i>	<i>1 бал за відвідування +10 балів за роботу</i>	<i>1 бал за відвідування +10 балів за роботу</i>	<i>1 бал за відвідування +10 балів за роботу</i>	<i>2 бали за відвідування +30 балів за роботу</i>		
Самостійна робота	П. VII. (5 балів)	П. VII. (5 балів)	П. VII. (5 балів)	П. VII. (5 балів)	П. VII. (5 балів)	П. VII. (5 балів)		
Проміжний модульний контроль	МКР №1 – 25 балів			МКР №2 – 25 балів				
Кількість балів за модуль	64 бали			97 балів				
Загальна кількість балів	161 бал							

V.2. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ «ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО З МЕТОДИКОЮ НАВЧАННЯ» 8 сем.

Разом – 90 год, 3 них: лекції – 10 год., практ. зан. – 10 год., сам. роб. – 31 год., мод. к-роль – 3 год., семестр. к-роль – 36 год. Форма контролю – екзамен.

Модулі	ЗМ №3			
Назва модуля	Навчально-виховна робота з образотворчого мистецтва у позаурочний час			
Лекції	7		8	9
Теми лекцій	Форми організації, види, зміст, та методика проведення позаурочної роботи з образотворчого мистецтва у ЗНЗ		Контроль та оцінка успішності навчання учнів на уроках образотворчого мистецтва. Самоаналіз уроку образотворчого мистецтва	Планування навчально-виховної роботи з образотворчого мистецтва
	2 бали		1 бал	2 бали
Практичні заняття	8	9	10	11
Теми практичних занять	Види мистецтва у змісті сучасних програм галузі «Мистецтво» для ЗНЗ	Активізація навчально-пізнавальної діяльності учнів засобами образотворчого мистецтва	Зміст, організація та методика проведення позаурочної навчально-виховної роботи з образотворчого мистецтва	Планування навчально-виховної роботи вчителя образотворчого мистецтва
	3 бали за відвідування +30 балів за роботу			2 бали за відвідування +10 балів за роботу
Самостійна робота	П.VII. (5 балів)			П.VII. (5 балів)
Проміжний модульний контроль	МКР №3 – 25 балів			
Кількість балів за модуль	85 балів			
Загальна кількість балів	85 балів + 161 бал (бали за 7 семестр) = 246 балів (коефіцієнт визначення успішності: $246 : 60 = 4,1$)			
Підсумковий контроль	Екзамен – 40 балів			

VI. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Модуль I		
Змістовий модуль №1. Методика як предмет вивчення. Історичний аспект становлення та розвитку методики викладання образотворчого мистецтва.		
№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Порівняльний аналіз змісту навчальних програм, характеристика змісту підручників та навчальних посібників з образотворчого мистецтва для ЗНЗ	2
2	Підбір наочних матеріалів відповідно теми заняття	2
Змістовий модуль №2. Теорія і методика навчання образотворчому мистецтву у ЗНЗ		
№ з/п	Назва теми	Кількість годин
3.	Форми організації навчання образотворчому мистецтву. Відпрацювання методики організації мистецького проекту.	2
4.	Форми організації навчання образотворчому мистецтву. Організація занять, методика використання групової (диференційовано-групової) ФОН на уроках ОМ, відповідно до програм галузі «Мистецтво».	2
5.	Методика розробки та проведення уроків ОМ різних типів з урахуванням особливостей їх структури.	4
6.	Уроки сприйняття. Методика ознайомлення учнів з творами просторових видів мистецтва.	
7.	Відпрацювання методики керівництва різними видами образотворчої діяльності школярів. Аплікація. Відпрацювання методики керівництва різними видами образотворчої діяльності школярів. Малювання. Відпрацювання методики керівництва різними видами образотворчої діяльності школярів. Ліплення. Відпрацювання методики керівництва різними видами образотворчої діяльності школярів. Конструювання.	
Разом за модулем I		12
Модуль II		
Змістовий модуль №3.		
Навчально-виховна робота з образотворчого мистецтва у позаурочний час.		
№ з/п	Назва теми	Кількість годин
8.	Види мистецтва у змісті сучасних програм галузі «Мистецтво» для ЗНЗ.	2
9.	Активізація навчально-пізнавальної діяльності учнів засобами образотворчого мистецтва та образотворчої діяльності.	2
10.	Зміст, організація та методика проведення позаурочної навчально-виховної роботи з образотворчого мистецтва.	2
11.	Планування навчально-виховної роботи з образотворчого мистецтва.	4
Разом за модулем 2		10

VII. САМОСТІЙНА РОБОТА

7 семестр			
Змістовий модуль 1. Методика як предмет вивчення. Історичний аспект становлення та розвитку методики викладання образотворчого мистецтва			
№ з/п	Зміст завдання	К-ть годин	К-ть балів
1.	Опрацювати державні документи, які визначають зміст роботи вчителя образотворчого мистецтва ЗНЗ. Рекомендована літ-ра (з дод.-вої): [8]; [25].	2	5
2	Опрацювати робочі альбоми з малювання для початкової школи різних авторів з одної обраної теми Рекомендована літ-ра (з дод.-вої): [2]; [6].	2	5
3	Дібрати презентаційний матеріал згідно обраної теми з календарно-тематичного плану початкової школи Рекомендована літ-ра (з дод.-вої): [2]; [6].	3	5
Разом за ЗМ №1		7	15
Змістовий модуль 2. Теорія і методика навчання образотворчому мистецтву у ЗНЗ			
4.	Розробка та виготовлення роздаткового навчально-методичного матеріалу (2 варіанти) для проведення уроку образотворчого мистецтва за власним вибором. Рекомендована літ-ра (з дод.-вої): [14]; [21]; [31].	7	5
5.	Розробка послідовності виконання ПР для проведення 1 уроку в 4 кл. з тематичного блоку: «Образотворче мистецтво в нашому житті» або «Новітні мистецькі явища. Дизайн» за власним вибором. Рекомендована літ-ра (з дод.-вої): [18]; [19]; [32].	7	5
6.	Творча розробка плану-конспекту авторського уроку з урахуванням вікових особливостей учнів і виду образотворчої діяльності, відповідно до програми «Мистецтво» або «Образотворче мистецтво» за власним вибором. Рекомендована літ-ра (з дод.-вої): [1]; [11]; [21]; [24]; [25].	8	5
Разом за ЗМ №2		22	15
Разом у 7 семестрі		29	30
8 семестр			
Змістовий модуль 3. Навчально-виховна робота з образотворчого мистецтва у позаурочний час			
7.	Творча розробка презентації (Power paint) до авторського уроку, відповідно до програми «Мистецтво» або «Образотворче мистецтво» за власним вибором.	15	5
8	Написати навчально-виховний захід з обраної теми згідно календарно-тематичного плану початкової школи	16	5
Разом за ЗМ №3		31	10
Разом у 8 семестрі		60	40

VIII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Методика викладання образотворчого мистецтва» здійснюється за модульно-рейтинговою системою, в основі якої покладено принцип пооперативної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення подано у таблицях 8.1. – 8.3.

Таблиця 8.1.

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№	Вид діяльності	Максим. кіль-сть балів за одиницю	ЗМ №1		ЗМ №2		ЗМ №3	
			К-сть один.	Всього балів	К-сть один.	Всього балів	К-сть один.	Всього балів
1	Відвідування лекцій	1	2	2	3	3	5	5
2	Відвідування практичних занять	1	2	2	4	4	5	5
3	Робота на практичному занятті (ставиться за виконане завдання)	10	2	20	5	50	4	40
4	Виконання завдання для самостійної роботи	5	3	15	3	15	2	10
5	МКР	25	1	25	1	25	1	25
Максимальна кількість балів за модуль			64		97		85	
Максимальна кількість балів (поточний контроль)			246					
Коефіцієнт визначення успішності			4,1					
Екзамен			40					
Підсумковий рейтинговий бал			100					

Таблиця 8.2.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Поточне тестування та самостійна робота												Кількість балів без урахування коефіцієнта	Коефіцієнт	Кількість балів з урахуванням коефіцієнта	Підсумковий тест (екзамен)	Сума
ЗМ №1				ЗМ №2				ЗМ №3								
T1	T2	T3	МКР	T4	T5	T6	МКР	T7	T8	T9	МКР					
5,5	17	16,5	25	17	17	38	25	40	1	19	25					
64				97				85				246	4,1	60	40	100

Таблиця 8.3.

Порядок переведення рейтингових показників успішності

Рейтингова оцінка	Оцінка за шкалою Університету	Значення оцінки
A	90 – 100	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

ІХ. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі навчання студентів застосовуються такі методи навчання:

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

1) За джерелом і способом передачі та сприймання навчальної інформації:

- *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, бесіда, розповідь-пояснення.
- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні*: вправи, практичні роботи, порівняльний аналіз.

2) За ступенем самостійності мислення:

- репродуктивні;
- пошукові;
- дослідницькі.

3) За ступенем керування навчальною діяльністю:

- під керівництвом викладача;
- самостійна робота студентів: з книгою;
- виконання індивідуального навчального завдання.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання:

- навчальні дискусії;
- створення ситуації пізнавальної новизни;
- створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

2) Методи стимулювання обов'язку і відповідальності.

- роз'яснення значимості учіння, мети навчального предмета;
- пред'явлення навчальних вимог до вивчення предмета.

X. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда; екзамен.
- методи письмового контролю: МКР.
- методи практичного контролю: творча розробка.
- методи самоконтролю: самоаналіз, самооцінка.

XI. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Робоча навчальна програма;
2. навчальні посібники;
3. опорні конспекти лекцій;
4. зразки робіт студентів та репродукції картин художників;
5. електронні презентації лекційного матеріалу.

XII. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

1. збірка контрольних завдань для модульного оцінювання навчальних досягнень студентів;
2. запитання та білети для проведення екзамену;
3. завдання для проведення екзамену з навчальної дисципліни «Образотворче мистецтво з методикою навчання».

ХІІІ. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Калініченко О. В. Образотворче мистецтво: підруч. для 1 кл. / О.В. Калініченко, В. В. Сергієнко. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2012. – 144 с.: іл. (Наявний в електронному репозиторії: <http://elib.kubg.edu.ua/2580/>)
2. Калініченко О. В. Образотворче мистецтво: підруч. для 2 кл. / О.В. Калініченко, В. В. Сергієнко. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2012. – 144 с.: іл. (Наявний в електронному репозиторії: <http://elib.kubg.edu.ua/3473/>)
3. Калініченко О. В. Образотворче мистецтво: підруч. для 3 кл. / О. В. Калініченко, В. В. Сергієнко. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2013. – 144 с.: іл. (Наявний в електронному репозиторії: <http://elib.kubg.edu.ua/4089/>)
4. Кириченко М. А. Основи образотворчої грамоти: навчальний посібник / М. А. Кириченко, І. М. Кириченко. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Вища школа, 2002. – 190 с.: іл. (Наявний в бібліотеці корпусу № 2 в кількості 69 примірників).
5. Трач С.К. Образотворче мистецтво: підручник для 1 кл. загальноосвіт. навч. закл./ С. К. Трач, М. І. Резніченко. – Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2012. – 128 с. (Наявний в електронному репозиторії: <http://elib.kubg.edu.ua/2646/>)
6. Трач С. К. Образотворче мистецтво: підручник для 2 кл. загальноосвіт. навч. закл./ С. К. Трач, М. І. Резніченко. – Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2012. – 128 с. (Наявний в електронному репозиторії: <http://elib.kubg.edu.ua/3373/>)

Додаткова

1. Антонович Є. А., Проців В. І., Свид С. П. Художні техніки в школі. – К.: Освіта, 1997. – 180 с.
2. Белкіна Е.В., Марчук Ж.С. Образотворче мистецтво: Посібник для вчителя. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2006. – 40 с.
3. Белкіна Е.В., Марчук Ж.С. Образотворче мистецтво: Посібник для вчителя. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2007. – 48 с.

4. Білецький П. О. Мова образотворчих мистецтв. - К .: Радянська школа, 1973. – 190 с.
5. Вердіна С.В. Секрети педагогічної майстерності. Уроки для вчителя/ Вердіна С.В., Панченко А.Г. – Х.: Вид. група «Основа», 2008. – 111, /1/ с.: іл. – (Серія «Педагогічні інновації. Майстерня»).
6. Гончаров И.Ф. Эстетическое воспитание школьников средствами искусства и действительности. – М., 1986.
7. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти.
8. Довідник учителя художньо-естетичного циклу в запитаннях та відповідях / Упоряд. М.С. Демчишин. – Х.: Веста: Видавництво «Ранок», 2006. – 608 с.
9. Зверев Д.Д., Беседы об искусстве на уроках рисования. – М.: Гос.уч.-пед. издат. Министерства Просвещения РСФСР, 1958. – 116 с, ил.
10. Иванов В. С. Обучение рисваню в школе. – М.: Гос.уч.-пед. издат. Министерства Просвещения РСФСР, 1954. – 120 с, ил.
11. Інтегровані уроки з предметів естетичного циклу / Упоряд.: Л.Шелестова, Н.Чиренко. – К.: Вид. дім «Шкіл. світ»: Вид. Л.Галіцина, 2006. – 128 с. – (Б-ка «Шкіл. світу»).
12. Кардашов В.М. Теорія і методика викладання образотворчого мистецтва: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2007. – 296 с.
13. Кириченко М.А., Кириченко І.М. Основи образотворчої грамоти: Навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і допов. – К.: Вища шк., 2002. – 190 с.: іл.
14. Коваль Л.Г., Виховання почуття прекрасного. Методичний посібник. – К.: Рад. школа, 1983. – 120 с.
15. Костин В.И., Юматов В.А. Язык изобразительного искусства. М.: «Знание», 1978. – 112 с., илл.
16. Кузнецова Л.С., Беседы об изобразительном искусстве и архитектуре. О языке архитектуры, скульптуры, живописи. – К.: Рад. школа, 1989. – 319 с.
17. Методика навчання мистецтва у початковій школі: Посібник для

- вчителів / Л.М.Масол, О.В.Гайдамака, Е.В.Белкіна, О.В.Калініченко, І.В.Руденко. – Х.: Веста: Видавництво «Ранок», 2006. – 256 с.
18. Неменский В.М. Мудрость красоты: О проблемах эстетического восприятия: Книга для учителя. – М.: Просвещение, 1981.
19. Павлик К.В. Изобразительное искусство в начальной школе. Учебные материалы по методике преподавания.- «Флинта» - 2002. – 88 с.
20. Пасічний А.М. Образотворче мистецтво. Словник-довідник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2003. – 216 с.
21. Популярная художественная энциклопедия: Архитектура. Живопись. Скульптура. Графика. Декоративное искусство. / Гл. ред. В.М. Полевой; Ред. Кол.: В.Ф. Маркузон, Д.В. Сарабьянов, В.Д. Синюков (зам. гл. ред.), - М.: «Сов. Энциклопедия». Книга I . А – М., 1986 – 447 с., ил., 32 л. ил.
22. Популярная художественная энциклопедия: Архитектура. Живопись. Скульптура. Графика. Декоративное искусство. / Гл. ред. В.М. Полевой; Ред. Кол.: В.Ф. Маркузон, Д.В. Сарабьянов, В.Д. Синюков (зам. гл. ред.), - М.: «Сов. Энциклопедия». Книга I . А – М., 1986 – 432 с., ил., 32 л. ил.
23. Предметний тиждень у школі. Образотворче мистецтво (методичний посібник для вчителів). – Х.: ПФ «Антиква», 2002. – 80 с. укр.. мовою.
24. Ростовцев Н.Н. История методов обучения: В 2 т. – М.: Просвещение, 1982. – Т. 2. – 240 с.
25. Ростовцев Н.Н. Методика преподавания изобразительного искусства в школе. Учеб. пособие для студентов худож.-граф. фак. пед. ин-тов. – М., «Просвещение», 1974. – 246 с. с ил.
26. Рудницька О.П. Педагогіка: загальна та мистецька: Навчальний посібник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2005. – 360 с.
27. Русакова Т.Г. Основы зрительской культуры / Программа спецкурса. Комплекс дидактических заданий и упражнений по формированию у младших школьников навыков художественного общения. – Оренбург: Изд-во ОГПУ, 2004.
28. Сисоева С.О. Основи педагогічної творчості: Підручник. – К.:

Міленіум, 2006. – 346 с.

29. Сокольникова Н.М. Изобразительное искусство и методика его преподавания в начальной школе: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений. – 2-е изд., стереотип. – М.: Издательский центр «Академия», 2003. – 368 с., 12 л. ил.
30. Твори українського образотворчого мистецтва на уроках в школі: Метод. рекомендації для вчителів образотворчого мистецтва шкіл різного типу навчання / Авт.-укл. С.В.Коновець. – К.: ІЗМН, 1997. – 64 с.
31. Фіцула М.М. Педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. – К.: Видавничий центр «Академія», 2002. – 528 с. (Альма-матер).
32. Чарнецкий Я.Я. Изобразительное искусство в школе продлённого дня. – М.: Просвещение, 1991. – 159 с.: ил. – (Б-ка учителя изобразительного искусства). – ISBN 5-09-001729-8.
33. Чернецова Е.М. Искусство. Словарь-справочник. – М.: Библиотека Ильи Резника, 2002. – 576 с.: ил.
34. Шарко В.Д. Сучасний урок: Технологічний аспект / Посібник для вчителів і студентів. – К.: СПД Богданова А.М., 2007. – 220 с.

Періодичні видання

35. Журнал «Мистецтво та освіта»;
36. Журнал «Изобразительное искусство в школе»;
37. Журнал «Відкритий урок»;
38. Журнал «Позакласний час»;
39. Інформаційно-практичний бюлетень «Все для вчителя».

XV. ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ЕКЗАМЕНУ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО З МЕТОДИКОЮ НАВЧАННЯ»

Завдання до екзамену з навчальної дисципліни «Образотворче мистецтво з методикою навчання» складається з двох частин.

Виконання завдання має на меті продемонструвати оволодіння методикою викладання образотворчого мистецтва в початковій школі; використання педагогічних вмінь та навичок, необхідних для ефективної організації та творчого проведення уроку образотворчого мистецтва; специфіку розробки та виготовлення візуального ряду в різних художніх техніках та матеріалах на основі знань з дидактики вікової психології та власного досвіду роботи над живописними, графічними, скульптурними творами й виробами декоративно-прикладного мистецтва; опанування основних педагогічних та мистецтвознавчих понять і відповідної термінології; набуття досвіду здійснення добору творів образотворчого мистецтва для ознайомлення та проведення бесід про мистецтво з учнями молодшого шкільного віку.

Екзаменаційне завдання:

Частина 1. Розробити план-конспект уроку на основі календарно-тематичного плану обраного класу з урахуванням особливостей видів художньої діяльності, а також розробити до нього візуальний ряд з поетапним виконанням до обраної теми уроку.

Частина 2. Створити колаж на тему обрану з календарно-тематичного плану початкової школи з предмету «Образотворче мистецтво» формату А-3 з використанням технік якими студент оволодів протягом навчальної дисципліни «Образотворче мистецтво з методикою навчання».